

مجموعه مقالات همایش بین‌المللی ادیان و صلح آفرینی در هزاره سوم

به کوشش:

محمد منصورنژاد

www.ketab.ir

سرشناسه : همایش بین‌المللی انجمن علمی مطالعات صلح ایران (دومین : ۱۴۰۱ : تهران)
عنوان و نام پدیدآور: مجموعه مقالات همایش بین‌المللی ادیان و صلح آفرینی در هزاره سوم: ظرفیت‌ها و چالش‌ها/ به کوشش محمد منصورنژاد.

مشخصات نشر : کرج: فروغ سپهر، ۱۴۰۳.

مشخصات ظاهری: ۷۶۵ص؛ ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.

شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۵۹۶۱-۱۷-۳

وضعیت فهرست نویسی : فیپا

موضوع: صلح -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام -- کنگره‌ها / Peace -- Religious aspects -- Islam -- Congresses

صلح -- جنبه‌های مذهبی -- کنگره‌ها / Peace -- Religious aspects -- Congresses

شناسه افزوده : منصورنژاد، محمد، ۱۳۴۰ -، گردآورنده

شناسه افزوده : همایش سالانه انجمن علمی مطالعات صلح ایران (ششمین : ۱۴۰۱ : تهران)

رده بندی کنگره: ۶/BP۲۳۱

رده بندی دیویی: ۴۸۳۲/۲۹۷

شماره کتابشناسی ملی: ۹۵۳۱۴۸۹

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

مجموعه مقالات همایش بین‌المللی ادیان و صلح آفرینی در هزاره سوم

محمد منصورنژاد

صفحه‌آرا و طراح جلد: رامش نورانی آتشگاه

چاپخانه: آوای آرامش/قطع رقعی

شابک کتاب مکتوب: ۹۷۸-۶۲۲-۵۹۶۱-۱۷-۳

شابک کتاب الکترونیک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۹۶۱-۱۸-۰

قیمت: ۲۵۰۰۰۰ تومان

چاپ: اول ۱۴۰۳

شمارگان: ۵۰۰

فهرست مطالب

۷	پیشگفتار
۱۳	فصل اول: ادیان و صلح
۱۴	مدخل سخن:
۱۴	ادیان و صلح آفرینی/دکتر عبدالرحیم گواهی
۲۲	دین و هستی‌شناسی صلح: ظرفیت‌های آیین داثویی برای صلح پایدار/سیدمحسن علوی‌پور
۴۷	پیدا کردن علل جنگ و پی آمدهای در درازای تاریخ و چگونگی درمان علمی آن، از راه بکارگیری دانش دین/موبد اردشیر خورشیدیان
۵۶	صلح همگانی با تأکید بر میانی اسلام، مسیحیت و بودیسم/گارینه کشیشیان سیرکی
۷۸	افراطی‌گری دینی و اعتقادی و صلح‌ستیزی: شناخت بنیادها و زمینه‌ها/فریده محمدعلی‌پور
۹۷	جایگاه گفتگوی ادیان در فرایند دستیابی به صلح جهانی: در هزاره سوم/سید محمد جواد آل مولانا
۱۲۱	مناسبات ادیان با صلح و ناصح «معاوی»/محمد منصورنژاد
۱۴۵	فصل دوم: اسلام و صلح
۱۴۶	مدخل سخن:
۱۴۶	صلح در اسلام و بسترهای گفتمانی آن/دکتر اسماعیل مصوری/اربعانی
۱۶۹	مراعات حقوق بشر زیربنای صلح جهانی از دیدگاه اسلام/جلال جلالی زاده
۱۹۶	صلح در قرآن، تاکتیک یا استراتژی؟ تابع اقتدار یا ضعف؟/عمادالدین باقی
۲۶۵	میانی قرآنی مواجهه امام خمینی (ره) با پیروان ادیان الهی در دستیابی به صلح جهانی/عیسی عیسی زاده-یاسر ابوزاده گتایی
۲۹۰	استبداد سیاسی و صلح‌جویی (رویکرد امام ابوحنیفه و پیروانش در قبال استبداد سیاسی)/فضل احمد احمدی
۳۰۶	صلح در اسلام: از دیدگاه سه فقیه نوگرای معاصر/مریم باقی
۳۲۵	ضرورت و تقدّم کار فرهنگی: در نگاه قرآن کریم و پیشوایان کرام(ع)/سیدعلی رضا شفیعی مطهر
۳۵۰	رویکرد اسلام به حفظ محیط زیست و نقش آن در ارتقای صلح جهانی/نغمه مبرقی دینان هومان لیاقتی

- تحدید نظریه امتناع اسلامی در رواداری دینی و کثرت گرایی حقوقی در نیل به صلح پایدار/ابوذر عبدی ۴۶۷
- نقش ادیان در ایجاد صلح و دوستی با تأکید و تمرکز بر دین اسلام/تندیس تقوی ۳۹۶
- جایگاه اجرای حقوق شهروندی از نگاه اسلام در کاهش منازعات حوزه امداد رسانی/زینب نعمتی - دکتر علی جهانخواه- دکتر مهدی خدایی ۴۱۲
- ثبت جهانی کوه دماوند عامل گفتگو و صلح زیست محیطی درون و بین نسلی در هزاره سوم با تاسی از آیات و روایات/حسین منفردی ۴۲۷
- رنجتابی علی(ع) برای صلح/ بخشعلی قنبری ۴۶۶
- رویکرد اسلام شیعی به صلح در اندیشه و عمل امام دوم شیعیان/خسرو قبادی ۴۸۰
- صلح نزد اقطاب نقشبندی: بررسی صلح در منظومه فکر مولانا عبدالرحمان جامی/محمد داوود عرفان-سید حسین اطهری ۵۱۳
- صلح و ناصح در مواضع امام جواد (ع) در سبلی برای خلق فرهنگ صلح/محمد منصور نژاد ۵۳۰
- فصل سوم: ادیان و صلح؛ تجربه برخی کشورها ۵۵۹
- مدخل سخن: ۵۶۰
- جنگ و صلح در آیین مسیحیت ارتدوکس شرقی/احمد رشیدی ۵۶۰
- اختلافات مذهبی و شکل گیری بحران های جنوب غرب آسیا/علیرضا محرابی ۵۸۱
- بررسی نقش رسانه های داعش در تشدید پروژه اسلامهراسی/فائزه رحیمی مقدم-رامین نصیری ۵۹۹
- دین و صلح آفرینی در لبنان؛ ظرفیت ها و چالش ها/حسن سلامی ۶۱۹
- بررسی رویکرد قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به صلح جهانی/محمد جواد حسینی ۶۷۵
- نسبت میان دین و صلح اجتماعی در کشور اوکراین/ابراهیم رضایی راد ۶۸۸
- آثار دیگری از این انتشارات ۷۱۶

پیشگفتار

در پیشگفتار نوشتار، ابتدا نکاتی محتوایی مربوط به جنگ و صلح و فرآیند طراحی محورهای «همایش بین المللی نقش ادیان در صلح آفرینی هزاره سوم: ظرفیت‌ها و چالش‌ها»، مورد توجه قرار گرفته و سپس در ادامه، ابعاد اجرایی و ساختاری همایش به صورت گذرا معرفی و شرح می‌شوند:

الف) مروری محتوایی: اگر گفته شود که جنگ و صلح در عمل، همزاد با آفرینش بشری‌اند، سخن به گزافه گفته نشده است. مگر این نیست که به روایت «ادیان توحیدی»، اولین مخلوق انسانی، حضرات «آدم و حوا» هستند، و فرزندان‌شان که پیامبرانده نیز بودند! یکی (قابیل)، دیگری (هابیل) را کشت! البته از غایات انبیای الهی آن بود که این جنگ، اختلاف و خشونت‌ها را به دوستی بدل سازند.

با این حال این بدان معنا نیست که در باب صلح (جلی در سطح جهانی)، ادبیات جدی و گسترده و به ویژه آکادمیک هم وجود دارد، چه ربط به ادبیات دینی صلح! مثلاً در فرهنگ اسلامی، کتابهای فراوان در باب جنگ (تحت عنوان «مغازی») نوشته شد، بدون اینکه یک کتاب مستقل در باب صلح، به نگارش در آمده باشد.

فقر و خلا ادبیات صلح و دوستی در ایران امروز هم به خوبی به چشم می‌آید و پر کردن این نیاز نیز کار فردی نبوده و نیست. از این رو «انجمن علمی مطالعات صلح ایران» پس از تأسیس، در طی سالیان اخیر تلاش وافر داشته و دارد که به طرق مختلف برای صلح ادبیاتی ارزشمند تولید کند. از جمله برنامه‌ها، برگزاری «نشست‌های سالانه»، بوده و هست که به دستاوردهای نسبتاً قابل قبولی هم ختم می‌گردد. یکی از حیطه‌های مهم مرتبط با مطالعات صلح، نقش ادیان در طول تاریخ در صلح و ناصح است.

این نهاد برای ششمین نشست سالانه اش، تصمیم گرفت که این مهم را در دستور کار خویش قرار دهد. موضوع پیشنهادی «ادیان و صلح آفرینی در هزاره سوم: ظرفیت‌ها و چالش‌ها» بود که در هیات مدیره تصویب شد تا به موضوع، نگاهی مساله محورتر و با نگاه به چشم انداز آینده داشته باشد و صرفاً در تاریخ نماند. متعاقب آن با همکاری برخی دستگاه‌ها و نهادها، فراخوانی (به شرح زیر) اعلام گردیده و طبق عرف همه همایش‌ها، ابتدا چکیده و سپس اصل مقالات در محورهای زیر دریافت شد.

محورهای بحث در این همایش ابعاد گوناگونی در حوزه‌های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی، حقوقی، رسانه ای و زیست محیطی را در بر می‌گیرد. برخی موضوعات پیشنهادی برای نگارش مقالات به شرح زیر بودند:

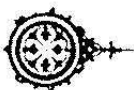
- رویکرد ادیان نسبت به موضوعاتی مانند گوناگونی فرهنگی، اخلاق، عرفان، رواداری و غیره برای دستیابی به صلح جهانی
- رویکرد ادیان نسبت به مقوله‌های هویت، جمعیت، قومیت، فرق مذهبی و غیره با هدف صلح آفرینی

- جایگاه گفتگوی ادیان و آموزش صلح همگانی، در فرایند دستیابی به صلح جهانی در هزاره سوم

- نقش ادیان و مذاهب در کاهش منازعات و خشونت در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی

- رویکرد ادیان نسبت به تبعیض، استبداد و استثمار و عقب ماندگی در جهان امروز

- راهکارهای صلح آفرینانه ادیان در قبال مسائلی مانند حقوق بشر، محیط زیست، تروریسم، رسانه‌های نوین، بحران‌های خانوادگی و اجتماعی و بحران‌های فردی (تنهایی، ترس، خودکشی و...) غیره.

از بین مقالاتی که نهایی شد، مقالاتی برای دو روز همایش (روز اول: ۱۰ خرداد؛ زبان فارسی و روز دوم: ۱۱ خرداد؛ زبان انگلیسی) انتخاب و ارایه شدند. اما در کتاب حاضر تنها مقالات فارسی پذیرفته شده همایش (برای ارایه و نیز برای چاپ)، گردآوری و به علاقه مندان تقدیم می‌گردد. باشد که به ادبیات دینی مرتبط با موضوع صلح، یاری رساند.

ضمناً همه مقالات این اثر، با توجه به محتوای نوشته‌ها، ذیل سه عنوان کلی تنظیم شدند: ۱. ادیان و صلح؛ ۲. اسلام و صلح؛ ۳. ادیان و صلح آفرینی: تجربه برخی کشورها. از سه محور یاد شده بالا، آخرین محور به مسایل ملموس‌تر و تازه‌تر، توجه و تاکید دارد، گر چه در دو محور دیگر نیز از نگاه مساله محور به موضوع، غفلت نشده است. کمترین دستاورد و پیام همه مقالات آن است که علی‌رغم روایت‌های خشن از همه اهلان شرقی و غربی، اما ادیان زنده جهان، ظرفیت تولید ادبیات صلح را دارند. تنوع آثار و گستره جغرافیایی در نظر گرفته شده برای ما بحث این مدعا را به خوبی تایید می‌کند.

ب) کارگزاران همایش:

برگزارکننده: انجمن علمی مطالعات صلح ایران

و مشارکت‌کنندگان:

دانشگاه علامه طباطبائی؛ دانشگاه فردوسی مشهد؛ دانشگاه شهید چمران اهواز؛ دانشگاه مازندران؛ دانشگاه شهید چمران اهواز؛ دانشگاه مفید قم؛ دانشگاه ملی قزاقی به نام الفارابی کشور قزاقستان؛ پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی؛ مرکز مطالعات اوراسیا مرکزی دانشگاه تهران؛ مرکز گفتگوی ادیان و فرهنگ‌ها؛ مرکز پژوهش ادیان جهان؛ معاون پژوهشی و مطالعات مرکز مطالعات سیاسی و بین المللی وزارت امور خارجه؛ فرهنگستان علوم ایران؛ انجمن علوم سیاسی ایران؛ انجمن ایرانی مطالعات فرهنگی و ارتباطات؛ انجمن ایرانی مطالعات غرب آسیا؛ انجمن ایرانی مطالعات

منطقه‌ای؛ انجمن جامعه شناسی ایران؛ سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی؛ وزارت خارجه؛ خبرگزاری ایکنا؛ شبکه دانشگاه‌های جاده ابریشم؛ موزه فرش تهران، دانشگاه ادیان و مذاهب اسلامی؛ خانه اندیشمندان علوم انسانی؛ پژوهشگاه علوم انسانی و اجتماعی جهاد دانشگاهی؛

کمیته علمی همایش:

دبیر علمی همایش: جناب آقای دکتر مصطفی محقق داماد
اعضای شورای علمی همایش: استادانی از ایران و دیگر کشورها به شرح زیر:
از ایران: دکتر مقصود فراستخواه؛ دکتر محمدمهدی مجاهدی؛ دکتر نعمت الله فاضلی؛ دکتر علی اکبر علیخانی؛ استاد محمدرضا مصطفی پور؛ دکتر عبدالامیر نبوی؛ دکتر علی اکبر ضیایی؛ دکتر خسرو قبادی؛ دکتر حسن سلامی؛ دکتر محمد منصورنژاد

پروفسور الناکتوره، پروفسور بالادولار کوندرا، پروفسور گریگوری رایشبرگ، دکتر سید فرید العطاس، دکتر حاجه ساجه، دکتر شریانا کاما، دکتر رافائل مائوریللو، دکتر فکرت بیردیسلی، استاد طارق نبی
شورای مشاوران علمی همایش:

دکتر ندا حاجی وثوق، دکتر مجتبی مقصودی، دکتر ماندانا تیشه یار، دکتر باقر شاملو، دکتر محمد جعفر حبیب زاده

کمیته اجرایی همایش:

دبیر اجرایی: جناب آقای دکتر متفردی

اعضای کمیته اجرایی:

استاد علیرضا شفیعی مطهر؛ دکتر مهرداد خرم نصر؛ دکتر مریم خالقی نژاد؛ خانم محبوبه قبادی؛ پری وکیلی؛ آقای حجت الله محمد شاهی؛ آقای امیرحسین منصور و آقای وحید باغبان.

و با همکاری: دانشجویان عضو انجمن علمی مطالعات منطقه ای اکو: خانم راضیه مینایی، آقای محمدمبین آلبوغبیش، خانم فاطمه ناصری، خانم مریم شایگان، خانم مریم هاشمی نژاد.

جا دارد از همکاری همه نهادها و شخصیت‌های موثر در برگزاری همایش سپاس ویژه داشته باشیم؛ به ویژه از استاد دکتر مصطفی محقق داماد (دبیر علمی همایش)؛ دکتر ماندانا تیشه یار (رئیس انجمن علمی مطالعات صلح ایران)؛ دکتر حسین منفردی (دبیر اجرایی همایش) و در نهایت دکتر خسرو قبادی (عضو کمیته علمی همایش).

با احترام

محمد منصورنژاد؛ عضو هیات مدیره و مسئول کمیته دین پژوهی انجمن علمی

مطالعات صلح ایران

پاییز سال ۱۴۰۲